

ΠΕΤΡΟΣ ΑΛΗΤΗΣ

Ένας Ἀλεξανδρινὸς λογοτέχνης γεμάτος ἐνθουσιασμό, λυρισμὸ, ἐλπίδες ποὺ πέθανε πολὺ νέος εἶναι ὁ Π. Παναγιώτου, γνωστὸς μὲ τὰ ψευδώνυμα Σύλλας Βερρώνιος καὶ ἰδίως Πέτρος Ἀλήτης. Παιδί τοῦ λαοῦ μὲ πλούσιες ψυχικὲς ιδιότητες προσωρισμένο ἀσφαλῶς νὰ ἐξελιχθῆ ἱκανοποιητικῶς, βροῖκε ἀδυσώπητη μπροστά του τὴ μοῖρα.

Μὲ μιὰ ἀτομικότητα ἀτίθασση ὁ Ἀλήτης δὲ μπορούσε νὰ γίνῃ σκλάβος τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν. Ὅποιο ἐπάγγελμα κι' ἂν σκεπτόταν νὰ διαλέξῃ εἴρισκέ πῶς τοῦ ἀποροφοῦσε τὸ χρόνο. Δὲν θὰ μπορούσε νὰ διαβάξῃ καὶ νὰ ὄνειροπολῆ ὅπως ἤθελε. Γιὰ νᾶχῃ λοιπὸν ὅλη του τὴν ἐλευθερία, κερδίζοντας ὅσα μόλις τοῦ ἐφθάναν νὰ ζῆ, ἔγινε ἐφημεριδοπώλης. Κι' ἦταν εὐχαριστημένος ποὺ ἱκανοποιοῦσε τὶς ψυχικὲς του ἀπαιτήσεις βρίσκοντας καιρὸ νὰ μελετᾷ καὶ νὰ γράφῃ.

Μιὰ ἀπὸ τὶς περὶ προσφιλεῖς του διασκεδάσεις ἦταν ἡ συντροφιά τῆς Ἀπουας ποῦχαν σχηματίσῃ κάμποσοι διανοοίμενοι καὶ φίλοι τους ἔχοντας ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἐκλεκτὸ λόγιό Γ. Βρισιμιτζάκη. Ὁ σκοπὸς τῆς συντροφιάς αὐτῆς, — νὰ γνωρίσουνε τὴ ζωὴ σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις — χάρισε στὸν Ἀλήτη τὶς μοναδικὲς εὐχάριστες στιγμὲς τοῦ βίου του καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε νὰ δημοσιεύῃ.

Ποιὸς Ἀλεξανδρινὸς δὲ θυμᾶται τὸν Πέτρο Ἀλήτη ἀπὸ 1915-1918.

Αὐτὴ ἦταν ἡ σύντομη ἐποχὴ τῆς δράσης του. Ὅ,τι μπόρεσε νὰ δώσῃ μὲς στὸ μικρὸ αὐτὸ χρονικὸ διάστημα μᾶς πείθει ὅτι ὁ νέος αὐτὸς θὰ γινόταν μιὰ μέρα ἓνας λογοτέχνης ἄξιος λόγου σ' ὅποιοδῆποτε εἶδος συγγραφικῆς καὶ ἂν ὀριστικῶς ἐπιδιδότανε.

Ὁ Πέτρος Ἀλήτης πρωτοφάνηκε μὲ μερικὰ ποιήματα στὰ ὁποῖα κυριαρχεῖ τὸ αἶσθημα. Ἡ μελαγχολικὴ κι' ὄνειροπόλα ψυχὴ του συγκινεῖται ἀπὸν ἔσωτερικὸ τοῦ κόσμου στὸν ὁποῖο ἔκλεισε τὸν ποιητὴ ἢ φαντασία του καὶ ὁ φόβος του ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Στὴν ἀρχὴ τραγουδᾷ μὲ μεγάλη εὐλακρῖνεια μερικοὺς ἀπτοὺς στίχους ποὺ ἀυθόρμητα ὑπαγορεύει ἢ ψυχὴ του εἶναι ἀπαλοὶ καὶ πολὺ ὄμορφοι.

Ἀργότερα ἓνας πότε συγκρατημένος καὶ πότε χτυπητὸς λυρισμὸς συνδυασμένος μὲ τὶς ἀπογοητεύσεις ποὺ

δοκίμασε στη ζωή του είναι ο κύριος χαρακτηρισμός του
ὅ,τι κι' ἂν ἔγραψε.

Στίχοι του φάνηκαν στὰ περιοδικὰ «Φοίνικας», «Προ-
πύλαια» πού εἶχε καὶ ἰδρύση μὲ φίλους του, καὶ ἄλλου.

Ὁ Ἀλήτης ἔγραψε ἐπίσης καλὰ διηγήματά καὶ μελέτες.
Οἱ «Τρικυμίες» εἶναι ἕνα ἄφραστοποιημένο παρουσία-
σμα τοῦ μοτίβου πού ἔπλασε ἡ φαντασία του καὶ ζωητά-
νεψέ ἢ καλλιτεχνική του διαίσθησι.

Ἔστερ' ἀπ' αὐτὸ ὃ Ἀλήτης φαίνεται νὰ στράφηκε
πρὸς τὸ ρεαλισμό, ἀλλὰ δὲν ἦτανε καμωμένος γι' αὐτόν.
Μέσα του βασιλεψε μιὰ ὑπερευαισθησία — στήν ὁποία
βέβαια ὄχι λίγο θὰ συνέτεινε καὶ ἡ τυροραδική του ἀρρώ-
στεια — ὑπερευαισθησία πού τὸν ἐμπόδιζε ν' ἀφοσιωθῆ
στή ψυχρὴ πραγματικότητα· ὄχι γιατί ὁ Ἀλήτης δὲν ἔζησε
πάλευοντας μὲ κάθε εἶδους χτύπημα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ γιατί
ἦταν σφιχτὰ δεμένος μὲ τὴ γοητεία τῆς ὄνειροπαρμένης
φαντασίας του.

Καὶ τὸ διήγημα «Ἀντρόγυνο» πού φάνηκε στὴ «Σκέ-
ψη» μετὰ τὸ θάνατό του, ἂν καὶ συγγενεῖη στενὰ μὲ τὸ
ρεαλισμό ἔχει φανερὰ σημεῖα πού ὁ λογοτέχνης ζητεῖ νὰ
ὑπερισχύσῃ τῆς ὄνειροπώλου νοοτροπίας του.

Ὁ Ἀλήτης ἔγραψε καὶ μερικά ἄλλα διηγήματα. Μιὰ
μελέτη ἀρκετὰ καλὴ γιὰ τὸ Βουτυρά. Ἐπίσης στὸ 1917 σ'ἕνα
Καβαφικὸ ζήτημα ποῦχε ἀναγκάσῃ μιὰ ομάδα Ἀλεξανδρι-
νῶν διανοουμένων νὰ βγάλουν τὴ φυλλάδα «Τέχνη καὶ
Ρουτίνα» ὃ Ἀλήτης ἔγραψε καὶ ἐκεῖ κάτι, ἄσχετο ὅμως
μὲ τὸ κύριο ζήτημα.

Αὐτὰ εἶναι κεῖνα πού ἔδωσε στὴ δημοσιότητα. Ἐγρα-
ψε καὶ ἄλλα πού δὲν φάνηκαν καὶ πού ἴσως ν'ἀδειχθῶν
καλύτερα τὴν ψυχικότητά του.

Μερικοὶ φίλοι του ἐπρόκειτο νὰ μαζέψουν καὶ νὰ
ἐκδόσουν σὲ τόμο ὅλο του τὸ ἔργο, ὅπως ἔγινε καὶ γιὰ τὸν
Νίκο Σινοπολιό, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀκόμη δὲν τὸ κατώρθω-
σαν. Ἄς ἐλπίζουμε πὺς θὰ ἐπιτευχθῆ ὃ εὐγενικὸς αὐτὸς
σκοπὸς πού θάναὶ καὶ μιὰ ἱκανοποίησι γιὰ τοὺς πρωτο-
στατούντας.

Ὁ Ἀλήτης πάντως θὰ ἐξελίσσετο· ἂν ἡ δημιουργική
του παραγωγή χαλαρώνεται πρὸς τὸ τέλος εἶναι πού σκληρὰ
τὸν βασανίζει ἡ ἀρρώστεια.

Πῆγε στὸ Μέξ μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ γιαιτρευθῆ, ἀλλὰ μά-

ταια. Ἐκεῖ ἔγραψε καὶ μερικά ἀπτὰ καλὰ του τελευταῖα ποιήματα πάνω στὸ ρυθμὸ τοῦ πάθους του.

Μετὰ σὰν χειροτέρευε πολὺ μπήκε στὸ Ἑλληνικὸ Νοσοκομεῖο. Πέθανε ἀπὸ φθίσι στὸ 1919, περίπου 23 χρονῶ.

Ὅσοι τὸν γνώριζαν συμπόνεσαν εὐλικρινὰ τὸν ἄτυχο νέο ποῦσβυσε τόσο γρήγορα χωρὶς νὰ συναντήση τὰ ἰδανικά του.

ΚΛΕΩΝ ΒΕΡΙΟΣ

Μερικά ἀπτὰ ποιήματα τοῦ Πέτρου Ἀλήτη.

ΟΝΕΙΡΟΞΥΠΝΗΜΑ

Μεστῶναν οἱ πόθοι στὰ ὀλόθερμα στήθεια τ' ἀδιάφορου ἀγοριοῦ
πού γλυκοθωροῦσε ἕνα κόσμο δικό του πλασμένο.

Καὶ ζοῦσε προσμένοντας τῆς μέρας τὸν ἐρχομὸ
πού θ' ἄβλεπε τὸν κόσμο του ζωντανεμένο.

Ἀγοχυλοῦσαν οἱ μέρες τῆς ζωῆς του, καὶ μὲ μάτι
πικραμμένο τώρα, μαῦρο σύννεφο θωρεῖ νᾶρχεται ἀπτὰ βᾶθη
τοῦ ροδογάλαξιου οὐρανοῦ ἀργό, ἀργό...

Ἀδύνατο ὅμως ἢ ἀλεπισιὰ στὴν ψυχὴ του νᾶμπει,
ἀδύνατο νὰ πιστέψει πῶς σὲ λίγο θα βρεῖ,
τὸν κόσμο του σὲ συντρίμια, νεκρό...

Τὸ μαῦρο σύννεφο ξέσπασε σ' ἄγρια μπόρα
κι' ἀστροπελέκια σύντριψαν τὰ στεριοθέμελα παλάτια
πού τᾶχιζε τ' ἀδιάφορο ἀγόρι. Ὅλα γενῆξαν τώρα

στάχτες, ἀποκαΐδια, πού τὰ θρηνοῦνε μὲ πόνο μάτια,
μάτια πού ξύπνησαν ἀπτόν βαρὺ τὸν ὕπνο,
κι' εἶδαν τὸν χαλασμό, στ' ἀλήθεια...

Ἀλλοίμονο. Καθῆξαν ἀπὸ τὰ ὀλόθερμα στήθεια,
πόθοι, ἐλπίδες, ὄνειρα, χαρά...

Ἄ τὰ πρόσημο ξύπνημα ἀπὸ τὴν ὄνειροφαντασία...

ΑΝΕΠΑΝΟΡΘΩΤΟ

Κοντὰ στοὺς ἀνθρώπους περνώντας τὴ ζωὴ μου,
Εἶδα, δοκίμασα, πολλὰ.

Μιά μέρα ἀκούγοντας τὴν πονεμένη τὴν ψυχὴ μου
Τοὺς ἄφησα καὶ πῆγα μακριά.